

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Luvussa 4.1.1.1 Laissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin, mitä varautumisen alueellinen yhteistyö sisältäisi. Lappi on laaja yhteistyöalue varautumisen näkökulmasta valtakunnalliselle virastolle. Erityisesti elinkeinoelämän näkökulmasta uusien Elinvoimakeskusten ja Lupa- ja valvontaviraston yhteistyöhön tulee kiinnittää huomiota ja tehdä yhteistyön rajapintoja. Toimenpiteillä tulee varmistaa riittävä alueellinen läsnäolo, yhteistyö ja tiedon liikkuminen.

4.2.3

Tiedonkulun ja muun vuorovaikutuksen varmistaminen. Ympäristötehtävien hoitaminen eriytetään lähes kokonaisuudessaan elinkeinon edistämistä hoitavasta virastosta. Yhteisen tilanne- ja kehityskuvan näkökulmasta on hyvä nostaa tiedon liikkumisen merkitystä eri tasoilla, virastojen välillä, virastojen sisällä sekä yritysten ja virastojen välillä. Yrityksille on tärkeä investointien toteuttamisen ennustettavuuden näkökulmasta saada konkreettista tietoa luvituksen, valvonnan ja edistämisen sujuvasta ja saumattomasta käsittelystä.

Uusien virastojen tavoitteena ja toiminta -ajatuksen on asiakaslähtöisyyden ja moniammatillisuuden vahvistaminen ja hyödyntäminen. Nämä tavoitteet ovat tärkeitä huomioida virastoja muodostettaessa, että osasto- tai organisaatorajat eivät muodostu esteeksi asiantuntemuksen hyödyntämisessä. Esimerkiksi nykyisin YVA-menettelyssä on voitu sujuvasti saada poro-, vesi- ja ympäristötalouden sekä liikenteen lausunnot ELY-keskuksen sisältä. Uudessa virastorakenteessa lausunnot pyydetään toiselta viranomaiselta.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Lain 1 § perusteluteksteissä (s.199) todetaan, että 'Elinvoimakeskukset ennakoisivat ja tunnistaisivat alueen kehitystarpeita, toisivat alueen toimijoita yhteen ja tukisivat yhteistyötä toimialueellaan ja laajemmin.' Alueellista ennakointitehtävää ei kuitenkaan ole ko. pykälän kirjauksissa eikä elinvoimakeskuksen tehtävissä kirjauksena huomioitu.

Lain 2 §:ssä elinvoimakeskuksen tehtävät on jaoteltu 7 tehtäväryhmään ja kolmeen lisäksi tehtävään - mm. alueiden kehittäminen, joka nähdään perustelutekstissä tärkeänä, on kuitenkin kirjattu vain lisäksi tehtäviin.

Lain 2§ 1 mom.

1) alueellisen työllisyyden edistäminen, työvoiman osaaminen sekä kulttuuri;

Lain perusteluissa olisi hyvä avata nykyistä enemmän alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen merkitystä ja prosessia alueilla. Lain perusteluiden mukaan s. 199 alueellisen työllisyyden edistämistä ja työvoiman osaamista ja kulttuuria koskevan tehtäväryhmän osaamiseen liittyvät tehtävät muodostuisivat työvoima- ja osaamistarpeiden sekä elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun alueellisen kokonaiskuvan tuottamisesta ja seurannasta. Alueellisen työllisyyden edistämisen tehtävässä elinvoimakeskukset toimisivat yhteistyössä alueellaan olevien työllisyysalueiden kanssa, ja käytännön yhteistyön ja työllisyyspalvelujen kehittämisen välineenä olisivat alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö ja seurantakeskustelut, joista elinvoimakeskuksilla olisi jatkossa niiden järjestämisessä päävastuu yhteistyössä työllisyysalueiden, työ- ja elinkeinoministeriön sekä KEHA-keskuksen kanssa.

Tehtäväryhmän kokonaisuuden nähdään tukevan jatkuvan oppimisen edistämistä sekä jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden tieto- ja palvelusisällön kehittymistä. Tehtävään sisältyisi oman alueen työvoiman ja osaamistarpeiden ennakointi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Elinvoimakeskukset kokoaisivat oman alueensa työvoimaja osaamistarpeiden tilannekuva- ja ennakoititietoa sekä vastaisivat Työvoimabarometrin ja Alueellisten kehitysnäkymien tiedonkeruusta, raportoinnista, sidosryhmäyhteistyön koordinoinnista ja alueellisen verkoston ylläpidosta. Lisäksi elinvoimakeskukset kokoaisivat ja johtaisivat elinikäisen ohjauksen alueellisia ELO-verkostoja.

Tämä merkittävä elinvoimakeskuksille asetettu rooli alueellisen jatkuvan oppimisen edistämässä ja sen alueellisen tietoperustan luomisessa sekä tiiviissä kytkeytymisessä alueelliseen työllisyyden edistämiseen tulisi näkyä myös varsinaisessa lakitekstissä. Käytännössä on myös todettu, että jatkuvan oppimisen koordinaatiolle on tarvetta samoin kuin elinikäisen ohjauksen osalta on tunnistettu. Näistä syistä elinvoimakeskusten ensimmäistä tehtäväryhmää voisi täydentää seuraavasti: 1) alueellisen työllisyyden edistäminen, työvoiman osaaminen, jatkuvan oppimisen alueellinen koordinointi sekä kulttuuri.

2) maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, kala- ja porotalous, Kolttalain mukaiset tuet, elintarvikkeet, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu, luonnonmukainen tuotanto, eläinten terveys ja hyvinvointi, kasvinterveys sekä vesitalous;

Kolttalain mukaiset tuet on hyvä tässä kohdassa ottaa esille tai toinen vaihtoehto on 2§:n loppuun maininta, että ”Elinvoimakeskusten muista tehtävistä säädetään erikseen”.

Poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito

Laki- ja asetusesityksistä puuttuvat Lapin elinvoimakeskuksen tehtävistä (nykyisin Lapin ELY-keskuksessa hoidettavista) Suomen ja Norjan välisen valtiosopimuksen* toimeenpanoon liittyviä hallinnollisia tehtäviä Suomen valtion edustajana ml. em. valtiosopimuksen mukaisen suomalais-norjalaisen poroaitakomission toimintaan liittyvät tehtävät. (*Suomen tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen estämiseksi pääsemästä toisen valtakunnan alueelle on sovittu valtiosopimuksella (SopS 92 ja 93/2016)).

3) liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot sekä maanteiden pito

Lapin ELY-keskus tukee Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen näkemystä syntyvistä toiminnallisista riskeistä, joita liikennetehtävien jakaminen kahteen eri elinvoimakeskukseen aiheuttaa mm. resurssien käytön, tehokkuuden ja tehtävien synergiaetujen kannalta.

2§ 2 mom. 1 kohta elinvoimakeskuksen tehtävänä lisäksi

Laissa on mainittu elinvoimakeskusten tehtäväksi lisäksi alueiden kehittäminen, yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen, yritystoimintaa edistävä neuvonta, palveluohjaus ja verkostotyö sekä työelämän laadun edistäminen. Lain säädöskohtaisissa perusteluissa (s. 199–200) on kerrottu, että alueellisen työllisyyden edistämistä, työvoiman osaamista ja kulttuuria koskevan tehtäväryhmän osaamiseen liittyvät tehtävät muodostuisivat työvoima- ja osaamistarpeiden sekä elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun alueellisen kokonaiskuvan tuottamisesta ja seurannasta. Elinvoimakeskusten elinikäisen ohjauksen (ELO) kehittäminen olisi alueellinen koordinoititehtävä, joka perustuisi valtakunnallisen ELO-foorumin laatimaan elinikäisen ohjauksen strategiaan. Elinvoimakeskukset vastaisivat laajan, poikkihallinnollisen, alueellisen elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmän koollekutsumisesta ja toiminnan johtamisesta omalla alueellaan. ELO-verkostot kokoaisivat tietoa ja edistäisivät oman alueen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden sekä näihin liittyvien hankkeiden ja monialaisten ohjauspalveluiden laatua, saatavuutta ja tuloksia

Huomioiden, että elinvoimakeskuksille on osoitettu varsin merkittävä tehtävä alueellisten elinikäisen ohjauksen palvelujen saatavuuden ja laadun kokonaiskuvan luomisesta, alueellisten elinikäisen ohjauksen (ELO) verkostojen johtamisesta ja elinikäisen ohjauksen kehittämisestä alueellaan, tätä varsin laaja-alaista tehtävää ei ole mainittu varsinaisessa laissa. Olisi perusteltua, että elinikäinen ohjaus mainittaisiin lain 2 §:ssä "Elinvoimakeskusten tehtäväryhmät ja tehtävät".

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kerran vuodessa järjestettävä keskustelu työllisyysalueiden kanssa ei ole riittävä toimi edistämään työllisyyttä eikä työmarkkinoiden alueellista toimivuutta työvoimapalvelujen hajautuvassa järjestämiskäytännössä. Vuorovaikutuksen työllisyysalueiden kanssa tulisi olla jatkuvaa ja elinvoimakeskuksella tulisi olla keinoja työllisyysalueiden yhteistyön ja vertaiskehittämisen edistämiseen. Jotta elinvoimakeskukset pystyvät vastaamaan työllisyysalueiden tiedolliseen tukeen reaktiivisesti ja proaktiivisesti pitkin vuotta esim. toimintaympäristön muuttuessa (toimialojen työllisyystilanteet, osaamisen analysointi ja ennakointi alueellisesti tms.), tarvitsevat elinvoimakeskukset työvoimapalvelun pseudonyymia raakadataa alueensa asiakkaista ja palvelujen käytöstä.

Elinkeinoelämän, työllisyysalueiden ja muiden sidosryhmien tietotarpeet ovat äkillisiä, ennakoimattomia ja moninaisia. Niihin tarvitaan vastauksia alueilta nopeasti ja joustavasti, minkä juuri raakadatan saatavuus mahdollistaa. KEHA-keskuksen jatkossa tuottamat valtakunnalliset tietotuotteet eivät yksistään riitä vastaamaan alueellisiin tarpeisiin.

Lisäksi tulevien elinvoimakeskusten muissa lakisäätteisissä tehtävissä, kuten yrittäjyyden edistämässä sekä maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämässä ja seurannassa tarvitaan tietoa työnhakijoista ja työvoimapalveluista.

Lapin ELY-keskus esittää, että lakia työvoimapalvelujen järjestämisestä muutettaisiin niin, että elinvoimakeskusten tiedonsaantioikeuksia täsmennettäisiin valtakunnalliseen tietovarantoon pääsyn osalta sekä laajennettaisiin pseudonymisoidun raakadatan osalta.

3 §:n momentti 4 tulisi kuulua seuraavasti: Elinvoimakeskuksen 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitaminen on järjestettävä siten, että asioiden käsittelyn puolueettomuus sekä riippumattomuus elinvoimakeskuksen muista tehtävistä varmistetaan.

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttine tästä pykälästä

Pykälää 7: Tulossopimukset laadittaisiin yhdessä toimialaohjaavien ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen sekä yhteistyössä elinvoimakeskusten ja maakuntien liittojen kanssa. Näin kirjattuna tulee vaikutelma, että maakunnan liittojen rooli olisi samanarvoinen, elinvoimakeskuksen kanssa, vaikka maakunnan liitto ei ole tulossopimuksen allekirjoittajaosapuoli.

Strategista tulossopimusta koskevat lakikirjauksen huomioiden, onko asetuksen 14 § kirjauksen osastoittain ja yksiköittäin -kirjaustapa relevantti? Tulossopimus perustuu strategia-asiakirjassa

asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä keskuksen toimialueen maakuntaohjelmiin. Tulossopimuksessa määritellään keskukselle keskeiset toimintalinjat, tulostavoitteet ja yhteistyökysymykset sekä määrärahapuitteet osastoittain ja yksiköittäin.

Etnisten suhteiden neuvottelukunnat mainitaan lain perusteluissa, mutta Oikeusministeriötä ei missään, vaikka etno-tehtäviä hoidetaan OM:n ohjauksessa, erilliseen asetukseen pohjautuen. Pitäisikö oikeusministeriön ohjaava rooli kirjataan myös lain 6 §:ssä,

Luku 3 Kehittämisen- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttini näistä pykälistä

13 § Kehittämisen- ja hallintokeskuksen tehtävät

Kehittämisen- ja hallintokeskus hoitaa elinvoimakeskusten:

2) suoraan valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntämän valtionavustuksen maksamista ja takaisinperintää koskevat valtionavustuslain 12, 19, 21 ja 22 §:n mukaiset tehtävät sekä elinvoimakeskuksen lisäksi valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä;

- On myös huomioitavaa, että kolttalain lisäksi PoroMakeran tutkimushankkeet ovat valtionapua. Ne maksetaan maatalouden kehittämisrahastosta.

- Onko em. 13§ 1 mom. 2 kohdan teksti tulkittavissa, että Kehittämisen- ja hallintokeskus hoitaa Paliskuntain yhdistyksen valtionapujen ja em. tutkimushankkeiden maksamisen?

16§ 2 mom. Perusteluihin. Elinvoimakeskuksen edustaja olisi hyvä kuulua KEHAn johtoryhmään.

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämisen- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttini näistä pykälistä

Erillisten kehittämisen- ja hallintokeskukseen sijoittuvan kielivähemmistöyksikön perustamista ei voi pitää tarkoituksenmukaisena huomioiden, että kielellisten oikeuksien toteutuminen linkittyy vahvasti substanssiin. Esityksenä, että saamenkielisten palvelujen järjestäminen annetaan erikoistumistehtäväksi tai ne keskitetään esim. Lapin elinvoimakeskukselle.

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttini näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

Nykyisten ELY-keskusten hoitamat alueidenkäyttöön liittyvät tehtävät jakautuvat aluehallintolakiehdotusten mukaan jatkossa sekä elinvoimakeskuksiin että lupa- ja valvontavirastoon. Lakiehdotusten mukaan elinvoimakeskuksen tehtäviin on jäämässä alueidenkäytön osalta ainoastaan edistämistehtävä. Tehtävänjakoon liittyy keskeisesti myös

alueidenkäyttölaki, joka on parhaillaan laadittavana. Liikenneasioihin liittyen tulee huomata seuraavaa:

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä (LjMt) mukaan ELY-keskukset vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta Väyläviraston ohjauksen mukaisesti. ELY-keskusten Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueen (ELY-L) tehtäviä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan ovat liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteiden pito sekä julkisen liikenteen järjestäminen. Elinvoimakeskuksista annetun lakiehdotuksen mukaan liikenteen tehtävät säilyvät nykyisellään lukuun ottamatta julkisen liikenteen järjestämistehtäviä.

Tällä hetkellä maanteiden ja tienpidon osalta ELY-L:n toimiminen lausunnonantajana alueidenkäytön suunnittelussa perustuu LjMt-lakiin. Maantieverkon ulkopuolella liikennejärjestelmään liittyen ELY-L:llä on mahdollisuus ohjata alueidenkäytön suunnittelua, esimerkiksi kestävien kulkutapojen edistämisen osalta tai liikennejärjestelmän kokonaistoimivuuden osalta, perustuen vielä voimassa olevaan maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka nyt korvautuu alueidenkäyttölailla.

Keskeisiä tarkasteltavia liikennekysymyksiä alueidenkäytön suunnittelussa ovat liikenneturvallisuus, liikenteen toimivuus eri tienkäyttäjryhmien kannalta sekä muutokset autoliikenteen suoritteessa ja elinympäristön laadussa. Osallistamalla alueidenkäytön suunnitteluun mahdollistetaan maantieliikenteen nykyiset ja tulevaisuuden tilantarpeet ja otetaan kantaa alueidenkäytön kehittämiseen muun muassa tieverkon toimivuuden ja turvallisuuden näkökulmista. Alueidenkäytön suunnittelussa esitetään myös maantieverkon toiminnallinen ja hallinnollinen luokitus. Liikenteeseen liittyvien valtakunnallisten, seudullisten ja paikallisten strategioiden ja ohjelmien huomioon ottaminen on myös mahdollista alueidenkäytön suunnitteluun osallistamalla. Osallistuminen tarkoittaa neuvotteluihin osallistumista, lausuntojen antamista ja tarvittaessa myös muutoksenhakemista kuntien päätöksiin, jossa ELY-L toimii itsenäisesti toimialaansa liittyvissä asioissa. Tiivistäen ELY-liikenteen päätehtävänä alueidenkäytön suunnitteluun osallistamalla on huolehtia, että alueidenkäyttöhankkeissa huomioidaan tienpidon tarpeet maanteiden osalta, mutta huolehtia myös siitä, että koko liikennejärjestelmä toimisi asianmukaisesti.

Koska liikenteen järjestämiseen liittyvät tehtävät ovat valtion aluehallinnon uudistuksen myötä siirtymässä elinvoimakeskuksiin, muutos tulee huomioida alueidenkäyttölain uudistustyössä elinvoimakeskusten tehtäviä määriteltäessä ja tarvittaessa selkeyttää alueidenkäytön tehtäviä myös lakiin elinvoimakeskuksista ja lupa- ja valvontavirastosta. On hyvä varmistua siitä, että jatkossakin sille virastolle, jolla on tarvittava substanssiosaaminen ja resurssit alueidenkäytön suunnittelun ohjaamiseen liikenteen järjestämisen osalta, on myös laissa selkeästi osoitettu tehtävä alueidenkäytön suunnittelua ohjaavana tahona. Elinvoimakeskuksen yhtenä tehtävänä on liikennejärjestelmän toimivuus ja tältä osin sillä tulisi olla selkeä toimivalta alueiden käytön suunnittelussa. Selkeys on tärkeää myös kunnille ja maakuntaliitoille, jotka omalla alueellaan vastaavat alueiden käytön suunnittelusta.

Laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa:

'Lakiesityksessä eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa (yhden luukun periaate) ja sen perusteluissa on jäänyt huomiotta se, että kaavoitus-, lupa- ja asiantuntijatehtävät liikenteen osalta ovat siirtymässä aluehallinnon uudistuksessa Elinvoimakeskuksiin, jonne ELY-keskusten liikenteen vastuualueen tehtävät ovat uudistuksen myötä siirtymässä kokonaisuudessaan joukkoliikennetehtäviä lukuun ottamatta. Vaikuttaa siltä, ettei lakivalmistelussa ole lainkaan tunnistettu Elinvoimakeskusten roolia liikenteen alueidenkäyttötehtävissä taikka hankkeisiin liittyvissä liikenteen lupa- ja asiantuntijatehtävissä.

Liikenteen alueidenkäyttöön liittyviä tehtäviä, jotka lakiesityksen valmistelussakin on hyvä tunnistaa, ovat muun muassa osallistuminen kaavoitukseen ja muihin alueidenkäytön suunnittelun menettelyihin, osallistuminen ympäristöön liittyviin lupa- ja arviointimenettelyihin, lausuntojen kuten naapurinkuulemislausuntojen antaminen sekä toimiminen itsenäisenä muutoksenhakijana alueidenkäyttöön liittyvissä päätöksissä. Lisäksi tienpidon lupatehtävät ovat jäämässä Elinvoimakeskuksiin (osa keskitettynä Pirkanmaalle).'

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen ja Lapin elinvoimakeskuksen nimet voivat aiheuttaa väärinymmärryksiä. Lappi on pohjoisinta Suomea. Selkeyden vuoksi Pohjois-Suomen elinvoimakeskus tulisi nimetä toisella tavalla.

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykälistä

[Lapin] elinvoimakeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

12 §: Pykälän toisen momentin ehdotamme kuuluvaksi: [Lapin] elinvoimakeskus hoitaa 1 §:ssä tarkoitetun toimialueen lisäksi [Pohjois-Suomen] elinvoimakeskuksen toimialueella seuraavat elinvoimakeskukselle kuuluvat tehtävät:

1) kalastuslaissa, Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annetussa laissa, yhteisäluelaissa, vesilaissa, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa ja ympäristönsuojelulaissa säädetyt kalatalouteen ja yleisen kalatalousedun valvontaan liittyvät tehtävät, sekä Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisiin rajajokisopimuksiin liittyvät kalaviranomaisen tehtävät.

(Tornionjoen, Tenojoen ja Näätämöjoen vesistöjen kalataloustehtävät ovat hyvin laaja tehtäväkokonaisuus, johon ohjataan merkittävästi resursseja, lisäksi rajajokisopimusten mukaiset tehtävät ovat lisääntyneet sopimusten ja kalastussääntöjen uudistusten myötä siten, ettei tehtävää voida jättää mainitsematta asetuksessa)

12§ [Lapin] elinvoimakeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

(Lapin) elinvoimakeskus hoitaa 1 §:ssä tarkoitetun toimialueen lisäksi [Pohjois-Suomen] elinvoimakeskuksen toimialueella seuraavat elinvoimakeskukselle kuuluvat tehtävät:

”(Lapin) elinvoimakeskus hoitaa 1 §:ssä tarkoitetun toimialueen lisäksi [Pohjois-Suomen] elinvoimakeskuksen toimialueella Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukilain mukaiset tehtävät sekä ” Poronhoitolain 48§:n mukainen Paliskuntain yhdistyksen toiminnan rahoitustehtävä”. Lapin ELY-keskus toimii Paliskuntain yhdistyksen tulosoajajana. (Valtion tulo- ja menoarviossa on vuosittain osoitettava määräraha Paliskuntain yhdistyksen käytettäväksi sille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen. Määrärahan myöntää nykyisellään Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus).

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

Ympäristö ja luonnonvaratehtävissä Lapille merkittäviä elinvoimakysymyksiä ovat luonnonvarojen kestävä käyttö ja rajat ylittävä yhteistyö naapurimaiden kanssa. Valtioneuvoston asetuksessa elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta vesitaloustehtävät ollaan keskittämässä kolmeen elinvoimakeskukseen, Lappi yhtenä kolmesta (12 §). Tehtävien keskittäminen on riittävän osaamisresurssin syntymisen kannalta tarkoituksenmukaista, jopa välttämätöntä. Esitetty ratkaisu tukee toimintakykyisen elinvoimakeskuksen rakentamista Lapin maantieteellisesti laajalle alueelle. Vesitaloustehtävien keskittäminen lisää kyseisen tehtäväalan synergiaa kalataloustehtävien ja muiden vesitehtävien kanssa, ja mahdollistaa alueellisesti kiinnitetyn ja vaikuttavan rajavesistöyhteistyön vesi- ja kalatehtävissä mukaan lukien tulvariskien hallinta ja Inarijärven säännöstelyn tehtävät, joilla on myös turvallisuusulottuvuus. Valtakunnallisesti toimivien patoturvallisuustehtävän ja ilmastotehtävän keskittäminen muiden vesitaloustehtävien yhteyteen on perusteltua muun muassa ohjauksen ja resurssien käytön tehokkuuden näkökulmasta. Lapin ELY-keskus toteaa, että esitetty vesitaloustehtävän keskittämisratkaisu huomioi Lapin erityisolosuhteet ja tukee alueellisesti vaikuttavaa toimintaa pohjoisella suuralueella.

Valtioneuvoston asetus elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Pidämme alueellisen kalataloushallinnon aluejakoa kolmeen toimialueeseen asetusluonnoksessa esitetyllä tavalla edelleen erittäin tarkoituksenmukaisena.

Aluejako jakautuu merialueen, sisävesialueen ja Pohjois-Suomen muodostamiin toimialueisiin. Jako on osoittautunut tehokkaasti erityispiirteitä palvelevaksi resurssit huomioiden. Osaaminen on rakennettu vastaamaan nykyistä aluejakoa. Erikoistumiset lisäävät yhteistä osaamista ja samalla mahdollistavat alueelliset palvelut ja läsnäolon.

Uudistunut kalastuslaki toi runsaasti kalastuksen säätelyyn kuuluvia tehtäviä kuten mm. alamittarajoitukset, pyydystekniset rajoitukset, alueelliset ja syvyysvyöhykerajoitukset, erilaiset poikkeusluvat ja määritykset sekä norpansuojelua koskevat rajoitukset. Uusia, resursoimattomia tehtäviä ovat mm. kalastuslupien myöntäminen kaupallisille kalastajille sekä Suomen ja Norjan välisen sopimuksen (kalastuksesta Tenojoen vesistöissä) mukaisen kalastussäännön tuomat viranomaistehtävät.

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin
Kommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Ei

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

Laki vesilain muuttamisesta

Luvussa 14 määrätään valvontaviranomaisista. Vesilain mukaisissa asioissa, ei esityksen luvun 14 pykälässä 1§ mainituilla valvontaviranomaisilla ole aina tarvetta tai velvollisuutta käynnistää valvontatoimenpiteitä asian laatu huomioon ottaen. Asian tällöin koskiessa merkittävää kalataloudellista etua, tulisi siksi myös kalatalousviranomaisena toimivalla Elinkeinokeskuksella olla oikeus käynnistää 4§:n mukaiset toimenpiteet. Merkittävää kalataloudellista etua koskevissa asioissa tulisi kalatalousviranomaisena toimivalla Elinkeinokeskuksella olla sekä oikeus saada tietoa että tehdä tarkastuksia luvun 14 3§:ssa mainitulla tavalla.

Samaan liittyen Kalatalousyksikkö esittää, että pykälän 14:9 §: ensimmäisen momentin ensimmäiseen virkkeeseen lisätään hakemuksen tekemiseen oikeutetuksi tahoksi myös kalataloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus, sillä esimerkiksi kunnossapitoa vaille jääneellä kalatiellä, padolla tai muulla rakenteella voi olla niin suuri kalataloudellinen merkitys, että ei ole tasapainoista, että hakemusoikeus olisi vain vesiviranomaisella eikä lainkaan sillä, joka valvoo yleistä kalatalousetua. Myös 14.luvun 10 § mukaisissa asioissa (välittömät toimet) tulisi myös kalatalousviranomaisena toimivalla Elinvoimakeskuksella olla mahdollisuus ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin merkittävän kalataloudellisen haitan tai vaaran poistamiseksi. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kalateiden tai -väylien sekä uomien vesityksen katkeaminen tai merkittävän lisääntymisalueen tuhoutumisen vaara vesistöissä tapahtuvan vahingollisen toiminnan seurauksena.

19:7 §: Pykälän 2 momentti alkaa ehdotetussa muodossaan seuraavasti: "Kun 1 momentissa tarkoitettu selvitys on tehty, vesitaloustehtäviä ja kalataloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus tai kunta voi hakea lupamääräysten tarkistamista". Esitämme, että kohta muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Kun 1 momentissa tarkoitettu selvitys on tehty, vesitaloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus, kalataloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus tai kunta voi hakea lupamääräysten tarkistamista".

(Ehdotetun muotoilun voi ymmärtää tarkoittavan tilannetta, jossa sama elinvoimakeskus hoitaa sekä vesitalous- että kalataloustehtäviä. Muutettu muotoilu selkeyttäisi hakemuksen tekemiseen oikeutettujen tahojen määrittelyä tilanteessa, jossa vesitaloustehtäviä ja kalataloustehtäviä selvitysalueella hoitavat eri elinvoimakeskukset).

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Hallituksen esitysluonnokseen eduskannalle valtion aluehallintouudistuksesta sisältää suuria myönteisiä mahdollisuuksia ja on pääpiirteissään hyvä sekä kannatettava kokonaisuus. Uudistus ja uudelleen organisointi mahdollistaa monialaisen, poikkihallinnollisen, alueilla aidosti läsnä olevan ja riittävän toimivaltaisen valtiohallinnon. Uusien virastojen tavoitteena ja toiminta-ajatuksen on asiakaslähtöisyyden ja moniammatillisuuden vahvistaminen ja hyödyntäminen sekä yhteisen tilannekuvan ja -ymmärryksen luominen. Nämä tavoitteet ovat tärkeitä huomioida virastoja muodostettaessa, että osasto- tai organisaatorajat eivät muodostu esteeksi asiantuntemuksen hyödyntämisessä ja lupamenettelyjen sujuvoittamisessa.

Valtioneuvoston asetuksessa elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta vesitaloustehtävät ollaan keskittämässä kolmeen elinvoimakeskukseen. Lapin ELY-keskus näkee esitetyn keskittämiskäytännön perusteltuna. Esitetty keskittämiskäytännön huomioi Lapin erityisolosuhteet ja tukee alueellisesti vaikuttavaa toimintaa pohjoisella suuralueella.

Nykyisten ELY-keskusten hoitamat alueidenkäyttöön liittyvät tehtävät jakautuvat aluehallintolakiehdotusten mukaan jatkossa sekä elinvoimakeskuksiin että lupa- ja valvontavirastoon. ELY-keskuksista annetun lain mukaan Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueen tehtäviä ovat liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteiden pito sekä julkisen liikenteen järjestäminen. Elinvoimakeskuksista annetun lakiehdotuksen mukaan liikenteen tehtävät säilyvät nykyisellään lukuun ottamatta julkisen liikenteen järjestämistehtäviä. Virasto muutos tulee huomioida alueidenkäyttölain uudistustyössä elinvoimakeskusten tehtäviä määriteltäessä ja tarvittaessa selkeyttää alueidenkäytön tehtäviä myös lakiin elinvoimakeskuksista ja lupa- ja valvontavirastosta.

Hallituksen esityksen perusteluissa korostetaan elinvoimakeskusten alueellista merkitystä. Elinvoimakeskuksen palveluvalikoiman tulisi olla sellainen, että niillä voidaan edistää alueen elinvoimaa ja ihmisten hyvinvointia. Tehtäviä määriteltäessä olisi myös tärkeä arvioida resurssien riittävyys, toiminnallinen tehokkuus ja haluttujen tuloksien konkreettisuus. Ennakointi- ja tiedon tuotannon osaamista vaativa tehtävä tulisi tunnistaa myös laissa elinvoimakeskusten tehtävänä, jolloin se tulisi huomioida otettua ELY-keskusten resurssien jaossa ja organisoitumisessa. Tähän tehtävään liittyen elinvoimakeskukset tarvitsevat myös laajemmat tiedonsaantioikeudet. Myös kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävien laajentuessa tulee huolehtia riittävästä palveluista tuleville elinvoimakeskuksille, niin että palvelutaso vähintäänkin vastaa nykyistä ELY-keskuksen saamaa palvelutasoa.

Elinvoimakeskuksen tehtävissä ei ole mainintaa varautumiseen ja huoltovarmuuteen liittyvistä tehtävistä, joita hoidetaan tällä hetkellä. Huomioiden toimintaympäristön tilanne tehtävien aukikirjoittaminen voisi olla tarkoituksenmukaista.

Keskitettyjen rakennerahastojen ja elinvoimakeskusten suhdetta on hyvä tarkastella ohjelmakauden vaihtuessa. Hallituksen esityksessä (s. 93) todetaan elinvoimakeskuksen tavoitteena ja toiminnan tarkoitus on tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä maakuntien liittojen kanssa. Keskittäminen ja erikoistumistehtävät voivat olla ristiriidassa alueen tavoitteen kanssa. Esimerkiksi näitä erityispiirteitä ei välttämättä oteta riittäväällä tavalla huomioon projektien arvioinneissa, rahoituksessa ja aktivoinneissa. Tehtäväkokonaisuuksien keskittämisessä on tärkeä huomioida aito rajapinta ja vuoropuhelu keskitettyä tehtävää hoitavan tahon ja elinvoimakeskuksen välillä.

Yrityksille suunnattua palveluvalikoimaa voisi myös tässä yhteydessä tarkastella TEM-konserni tasolla. Elinvoimakeskusten palveluihin sopisi hyvin yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan liittyen, että osa nykyisen Business Finlandin matalan kynnyksen palveluista olisi jatkossa osa elinvoimakeskuksen yrityspalvelujen valikoimaa.

Uudistus on laaja, aikataulultaan erittäin haasteellinen ja vaikutuksiltaan moniulotteinen. Kokonaisuus uudistuksessa on varsin monitahoinen ja huomioon otettavien rajapintojen määrät ovat suuret ja alueelliset toimintaympäristöt erityispiirtein varsin erilaisia. Suomen talouskasvu on ollut viimeiset vuodet hyvin maltillinen ja toiveet uudistukseen ovat suuret sen suhteen, että tällä uudistuksella voidaan tukea kestävästä kasvusta ja hyvinvointia.

Vasara Heino
Lapin ELY - strategia yhteiset yksikkö